

Dato: 12.08.2014 Arkivkode: N-100 Bilag nr: Arkivsak ID: 14/18403 J.post ID: 14/152069
Saksbehandler: Einar Kindberg

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Sektorutvalg bistand og omsorg	02.09.2014	067/14

HØRING - PLIKT TIL Å STILLE VILKÅR OM AKTIVITET VED TILDELING AV ØKONOMISK STØNAD

VIKTIGE PUNKTER I SAKEN:

Arbeids og sosialdepartementet har i høringsnotat i juni 2014 bedt om synspunkter på endret § 20 i Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (2010). Høringsfrist 4. september.

Departementet foreslår (i kursiv):

Det skal settes vilkår om aktivitet for tildeling av økonomisk stønad med mindre tungtveiende grunner taler mot det.

Vilkårene må ha nær sammenheng med vedtaket og ha som mål at stønadsmottakeren skal bli helt eller delvis selvhjulpne. De må ikke være uforholdsmessige byrdefulle for stønadsmottaker eller begrense hans eller hennes handle- eller valgfrihet på en urimelig måte. Vilkårene må heller ikke være i strid med andre bestemmelser i loven her eller andre lover.

Ved brudd på vilkårene kan det fattes vedtak om at stønaden reduseres, forutsatt at det i vedtaket om stønad og vilkår er informert om mulighetene for slik reduksjon.

Departementet kan i forskrift gi nærmere retningslinjer for bruk av sanksjoner.

Departementet innfører med dette en plikt til aktivitet. Tidligere kunne det settes vilkår om aktivitet basert på en rimelig og realistisk vurdering. Innføres ny lovbestemmelse skal bortfall av plikt til aktivitet vurderes. Vurderingen skal bygge på tungtveiende grunner.

I departementets høringsnotat er «tungtveiende grunner» ikke spesifikt definert. Det fremkommer av høringsnotatet at aktivitetsplikten ikke skal gjelde for følgende sosialhjelps- mottakere:

- Mottaker av supplerende sosialhjelp til arbeidsinntekt eller pensjonsytelse som egentlig er selvhjulpen, men trenger sosialhjelpen i en kort overgangsperiode.
- Mottakere som allerede har rett til tiltak fordi de tilhører målgrupper knyttet til garantiordninger (unge under 30 år) eller kvalifiseringsprogram(tyngre sosialhjelpsmottakere med redusert arbeidsevne).
- Mottakere som har behov for bistand på andre områder, (behandlingstiltak for rusvansker eller helseproblemer, avklaring av helsetilstand, manglende bolig, manglende barnetilsyn) skal få dette før det er aktuelt å kreve aktivitet

Begrepet aktivitet:

Departementet definerer ikke aktivitetsbegrepet, men sier i notatet at siktemålet med vilkår om aktivitet er overgang til ordinært arbeid eller utdanning.

Krav til NAV-kontorene:

Sosialhjelpsmottakere med plikt til arbeidsrettet eller kvalifiserende aktivitet skal tilbys tett og god oppfølging fra NAV-kontoret. Kontoret skal tilby systematisk kartlegging, veiledning og oppfølging. Relevant individuell oppfølging skal tilbys fra vedtak om aktivitetsplikt fattes til mottaker har et relevant tilbud på plass. Dersom de statlige tiltakene ikke kan benyttes grunnet manglende kapasitet eller relevans skal det etableres egne tiltak. Plass skal være tilgjengelig på vedtakstidspunktet.

Det skal etableres interne rutiner som støtter arbeidet med vilkåret om aktivitet og sanksjoner ved brudd på aktivitetsplikten, fortrinnsvis avkortning i løpende økonomisk sosialhjelp.

Departementet mener at lovendringen vil medføre behov for økt arbeidsinnsats fra NAV-kontorene, men at dette kan dekkes inn ved innsparinger i økonomisk sosialhjelp og økte skatteinntekter.

Rådmannens vurdering:

Innsats som bidrar til økt selvhjulpenhet, kompetanseheving og deltakelse i arbeidstreningstiltak eller ordinært arbeid er et gode.

Departementets forslag til lovendring styrker muligheten for å jobbe systematisk med dette. Det finnes relevant arbeidsmetodikk og kunnskap som kan overføres fra andre innsatsområder og som benyttes daglig av NAV-kontorene. Det tenkes her spesielt på arbeidsevnevurderinger, arbeidet med individuelle kartlegginger og henvisning til tiltak.

Vilkåret om krav til deltakelse i aktivitet er relevant dersom stønadsmottaker kan nyttiggjøre seg tilbudet. Plikten må derfor iverksettes etter at kartleggingen er gjennomført.

Rådmannen mener at det er et fåtall sosialhjelpsmottakere som kan tilvises umiddelbart ordinært arbeid. De aller fleste trenger arbeidstrening eller kvalifisering. Noen vil trenge flere tiltak levert over tid.

Kapasiteten i det statlig finansierte tiltaksapparatet er svært liten (reduisert nettopp) for de brukerne som har et situasjonsbestemt oppfølgingsbehov, og de brukerne som er standard arbeidssøkere er ikke prioritert for tiltak gjennom NAV. NAV sin tiltaksportefølje, må derfor som en konsekvens av lovendringen økes. Staten har et særlig ansvar for sysselsetting og finansiering av tiltak. Økte skatteinntekter på sikt og innspart sosialhjelp, som departementet henviser til, er usikre og udokumenterte finansieringsordninger for et lovfestet økt aktivitetstilbud. Manglende finansiering kan derfor føre til en uthuling av aktivitetsplikten eller at oppfølging av andre brukere som ikke har lovfestet rett til aktivitet nedprioriteres.

Lovendringen fører til at sosialhjelpsordningen endres. Både introduksjonsordningen og kvalifiseringsordningen er etablerte ordninger som kombinerer individrettede ytelser med pliktig deltakelse i utdanning eller arbeid/kvalifisering. Incentivene i disse ordningene er at ytelsen er mer standardisert (som lønn) og knyttes til deltakelse. Sosialhjelp utmåles som dekning av godkjente utgifter og vil i mindre grad kunne knyttes til aktiviteten. To sosialhjelpsmottakere med ulikt stønadsbehov vil da kunne få helt ulike økonomiske "gjenytelser" for deltakelse i det samme tiltaket.

Rådmannen vil på dette grunnlag spille inn mulighet for en tilpasset kvalifiseringsordning som et alternativ til departementets forslag. Alle sosialhjelpsmottakere som skal delta i aktivitet overføres til ordningen.

Rådmannen vil støtte departementets forslag om ikke å innføre en egen tilsynsordning. Fremsatte klager på vedtak om plikt til aktivitet skal som nå, behandles på nytt av besluttende organ og eventuelt overordnet organ, fylkesmannen. Før ordningen trer i kraft, bør kommuner og fylkesmannen ha gjennomført en prosess med mål om en omforent forståelse av den nye ordningen.

Økonomiske konsekvenser

Departementet fremhever at lovendringen vil medføre behov for økt arbeidsinnsats fra NAV-kontorene, men at dette kan dekkes inn ved innsparinger i økonomisk sosialhjelp og økte skatteinntekter. Rådmann vurderer dette som usikkert, og vil fremheve behov for økt statlig overføring. Uten statlige overføringer er det kommunens standpunkt at aktivitetsplikten må baseres på vurderinger gjort av kommunen, basert både på faglige vurderinger og på et realistisk økonomisk grunnlag.

Forslag til vedtak:

Bærum kommune støtter forslaget om å innføre aktivitetsplikt som vilkår for tildeling av økonomisk sosialhjelp, forutsatt statlig kostnadsdekning.

Aktivitetsplikten vil skape behov for flere individuelt tilrettelagte tiltaks- og arbeidstreningsplasser og føre til økt arbeidsbelastning på NAV-kontorene.

Det bør utarbeides gode retningslinjer for fritak av aktivitetsplikten, slik at de mottakere som ikke kan nyttiggjøre seg aktivitet fritas for deltakelse.

Erik Kjeldstadli

Kristin Nilsen

Vedlegg:

Høringnotat

2394492

Behandlingen i møtet

Kari Seljelid (Ap) fremmet følgende tilleggsforslag:

1. Nytt punkt:
Staten har et særlig ansvar for sysselsetting og finansiering av tiltak. Ordningen må medføre at andre brukere som ikke har lovfestet rett til aktivitet nedprioriteres.
2. Tillegg til rådmannens forslag andre avsnitt: ... NAV-kontorene, *som må øke sin tiltaksportefølje.*
3. Nytt punkt:
Sosialhjelpsmottakere bør få tilbud om å delta i kvalifiseringsordninger som kan bidra til gjeninntreden i arbeidslivet. Kommunene og NAV må samarbeide om dette.

Votering:

Ved alternativ votering mellom rådmannens forslag og rådmannens forslag med Seljelids tillegg ble rådmannens forslag vedtatt mot 3 stemmer (Ap).

BIOM-067/14 - 02.09.2014 Vedtak:

Bærum kommune støtter forslaget om å innføre aktivitetsplikt som vilkår for tildeling av økonomisk sosialhjelp, forutsatt statlig kostnadsdekning.

Aktivitetsplikten vil skape behov for flere individuelt tilrettelagte tiltaks- og arbeidstreningsplasser og føre til økt arbeidsbelastning på NAV-kontorene.

Det bør utarbeides gode retningslinjer for fritak av aktivitetsplikten, slik at de mottakere som ikke kan nyttiggjøre seg aktivitet fritas for deltakelse.

RÅDMANNENS REDEGJØRELSE

<Tekst>